

Declaration on freedom of political debate in the media

Macedonian version*

СОВЕТ НА ЕВРОПА
КОМИТЕТ НА МИНИСТРИ

Декларација за слободата на политичка дебата во медиумите

*(Усвоена од Комитетот на министри на 12 февруари 2004,
на 872-ој состанок на претставниците на министерите)*

* The official Council of Europe versions are English and French. This version is the sole responsibility of the translator.

Комитетот на министри на Советот на Европа,

Имајќи предвид дека изминаа повеќе од 50 години од отварањето за потпишување од државите-членки на Советот на Европа на Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи, во понатамошниот текст "Конвенција", најважниот инструмент во цела Европа за заштита на правата и слободите содржани во неа;

Сметајќи дека цел на Советот на Европа е постигнување поголемо единство меѓу нејзините членки за заштита и остварување на идеалите и принципите кои претставуваат нивно заедничко наследство;

Потсетувајќи на обврската на сите држави-членки да ги почитуваат основните начела на плуралистичка демократија, човековите права и владеење на правото, која е повторно потврдена од страна на шефовите на држави и влади на вториот Самит во Стразбур на 11 октомври 1997;

Потврдувајќи дека основното право на слобода на изразување и информирање, загарантирано со член 10 од Конвенцијата претставува еден од основните темели на демократско општество и еден од основните услови за негов напредок и за развојот на секој поединец, како што е изразено во Декларацијата за слобода на изразување и информирање од 1982;

Повикувајќи се на Декларацијата за медиумска политика за утрешнината усвоена на 6-тата европска министерска конференција за политиката на мас-медиумите во Краков на 15 и 16 јуни 2000;

Потсетувајќи на Резолуцијата (74) 26 за правото на одговор - положбата на поединецот во однос на печатот и Препораката бр. P(99) 15 за мерките кои се однесуваат на медиумското покривање на изборните кампањи;

Потсетувајќи и на Препораката бр. P (97) 20 за "говорот на омразата" и нагласувајќи дека слободата на политичка дебата не опфаќа и слобода на изразување расистички ставови или ставови кои поттикнуваат омраза, ксенофобија, антисемитизам и сите облици на нетолеранција;

Свесен за Резолуцијата 1165 (1998) на Парламентарното собрание за правото на приватност;

Потврдувајќи го исклучителното значење на слободата на изразување и информирање, особено по пат на слободни и независни медиуми за гарантирање на правото на јавноста да биде информирана за прашања од јавно значење и да врши јавен надзор над јавните и политички работи, како и за обезбедување одговорност и транспарентност на политички органи и јавни органи, што е неопходно во демократско општество, без предрасуди кон внатрешните правила на државите-членки кои се однесуваат на статусот и одговорноста на јавните функционери;

Потсетувајќи дека остварувањето на правото на слобода на изразување со себе носи обврски и одговорности за кои вработените во медиумите мора да водат

сметка и дека тоа легитимно може да биде ограничено поради одржување рамнотежа помеѓу остварувањето на ова право и почитувањето на другите основни права, слободи и интереси заштитени со Конвенцијата;

Свесен дека физички лица кои се кандидати за политички органи, или кои се избрани или се повлекле од политичката функција, кои се наоѓаат на политичка функција на локално, регионално, национално или меѓународно ниво или имаат политичко влијание, во понатамошниот текст "политички личности", како и физички лица кои се наоѓаат на јавна положба или вршат функција на тие нивоа, во понатамошниот текст, "јавни функционери" уживаат основни права кои можат да бидат повредени со објавување на информации и мислења за нив во медиумите;

Свесен дека некои национални правни системи сè уште пружаат законски привилегии на политички личности или јавни функционери против објавувањето информации и мислења за нив во медиумите, што не е во согласност со правото на слобода на изразување и информирање, загарантирано со член 10 од Конвенцијата;

Свесен дека правото за спроведување јавен надзор над јавни работи може да подразбира објавување на информации и мислења за поединци кои не се политички личности и јавни функционери;

Ги повикува државите-членки да што пошироко ја поделат оваа Декларација, ако е потребно да ја преведат, и на неа посебно да го свртат вниманието на политичките и јавните органи и судството како и да ја направат достапна за новинарите, медиумите и нивните професионални организации;

Обрнува особено внимание на следните начела кои се однесуваат на објавувањето на информации и мислења за политички личности и јавни функционери во медиумите:

I. Слобода на изразување и информирање по пат на медиуми

Плуралистичката демократија и слободата на политичка дебата бараат јавноста да биде информирана за прашања од јавно значење, што подразбира и право на медиумите да објавуваат негативни информации и критички мислења кои се однесуваат на политички личности и јавни функционери, како и правото на јавноста да ги прима.

II. Слобода на критикување на државата или јавни институции

Државата, владата или било која друга институција во областа на извршната, законодавната или судската власт може да биде предмет на критика во медиумите. Поради својата доминатна позиција, овие институции како такви не би требало да бидат заштитени со кривичниот закон од клеветата или навредливи изјави. Меѓутоа, во случаи кога овие институции уживаат таква заштита, таа би требало да се применува на рестриктивен начин, избегнувајќи во секоја прилика нејзино користење да се ограничи слободата на критикување. Поединците кои ги претставуваат овие институции и натаму остануваат заштитени како индивидуи.

III. Јавна дебата и надзор на јавноста над политички личности

Политичките личности одлучиле да апелираат на довербата на јавноста и прифатиле да бидат предмет на јавна политичка дебата, а со тоа и предмет на надзор на јавноста и на потенцијално силна јавна критика по пат на медиумите во поглед на начинот на кој ги извршувале или ги извршуваат своите функции.

IV. Надзор на јавноста над јавни функционери

Јавните функционери мора да прифатат дека тие ќе бидат предмет на јавен надзор и критики, посебно по пат на медиумите во поглед на начинот на кој ги извршувале или ги извршуваат своите функции во онаа мера во која тоа е неопходно поради обезбедување транспарентност и одговорно извршување на функцијата.

V. Слобода на сатира

Хумористичниот и сатиричниот жанр, на начин заштитен со член 10 од Конвенцијата, дозволува поголем степен на претерување, па дури и провоцирање, под услов јавноста да не е доведена во заблуда во врска со фактите.

VI. Углед на политички личности и јавни функционери

Политички личности не би требало да уживаат поголема заштита на нивниот углед и други права од други поединци, и поради тоа националното право не треба да предвидува изрекување построги санкции на медиумите кога критикуваат политички личности. Ова начело, исто така се применува и за јавните функционери; отстапувања од ова начело би требало да бидат дозволени само тогаш кога се апсолутно неопходни за да им се овозможи на јавните функционери да ги извршуваат своите функции на соодветен начин.

VII. Приватност на политички личности и јавни функционери

Приватниот и семејниот живот на политички личности и јавни функционери би требало да бидат заштитени од известување на медиумите, во согласност со член 8 од Конвенцијата. Наспроти тоа, може да бидат објавени информации за нивниот приватен живот кога тоа е од директно значење за јавноста поради начинот на кој тие ги извршувале или ги извршуваат своите функции, земајќи ја предвид потребата да се избегне нанесување непотребна штета на трети лица. Во случај кога политички личности и јавни функционери сами го привлекуваат вниманието на јавноста на поединечни делови од нивниот приватен живот, медиумите имаат право тие делови да ги стават под надзор.

VIII. Правни средства против кршењето на правата од страна на медиумите

Политички личности и јавни функционери би требало да имаат право на пристап само до оние правни средства против медиуми на кои имаат право и приватни лица во случај на кршење на нивните права од страна на медиуми. Оштетите и

паричните казни за клевета или навреда мора да бидат во пропорционален однос со кршењето на правата или загрозување на угледот на другите, земајќи ги предвид сите можни делотворни и адекватни доброволни правни средства кои ги понудиле медиумите, а односните личности ги прифатиле. Клевета или навреда од страна на медиумите не би требало да води кон изрекување затворска казна, освен ако сериозноста на кршењето на правата или загрозување на угледот на другите ја прави казната апсолутно неопходна и пропорционална, особено кога дошло до кршење на другите основни права по пат на клевета или навредливи изјави во медиумите, како што е говорот на омразата.